

Budgetforslag: Bæredygtighed i Budget 2023

Dato 01-07-2022

Koncernøkonomi

Strategi for bæredygtighed 2030

Klimaforandringer, knaphed på ressourcer og generelt pres på vores klode kræver handling. Som en stor offentlig virksomhed skal Region Midtjylland være en del af løsningen på de udfordringer vi som samfund står overfor. Sundhed på sigt, forsyningsikkerhed og risikostyring er nogle af nøgleordene for indsatserne på bæredygtighedsområdet i Region Midtjylland. Derfor vedtog Regionsrådet i januar 2021 Region Midtjyllands Strategi for Bæredygtighed 2030. Region Midtjylland tager med bæredygtighedsstrategien et vigtigt skridt mod en bæredygtig fremtid og indfrielse af FN's verdensmål.

Af strategien fremgår blandt andet:

- "Denne strategi skal bidrage til, at bæredygtighed i højere grad integreres i kernen af vores ydelser. Der ligger en vigtig opgave i at handle mere bæredygtigt i hverdagen og ændre adfærd."
- "Med strategien sætter vi konkrete og meget ambitiøse mål for bæredygtighed i vores organisation."
- "Arbejdet med at implementere strategien vil selvfølgelig være dynamisk. Noget kan vi forandre forholdsvis let og uden store udgifter. Men vi skal også have fokus på de økonomiske omkostninger. Grøn omstilling kræver investeringer, så vi skal gå efter det, der giver den største effekt – og i et tempo, hvor vi ikke går på kompromis med vores kerneopgave."

Visionen i bæredygtighedsstrategien er, at Region Midtjylland i 2030 vil være en cirkulær region med bæredygtige indkøb, genbrug, genanvendelse, vedvarende energi og minimalt forbrug. I 2050 vil regionen være CO₂-neutral.

Strategiens overordnede klimamålsætninger er:

- CO2-neutral drift inden for energi og transport i 2030.
- 67 pct. reduktion af det samlede CO2-aftryk fra 2018 til 2030 (inkl. varer og tjenesteydelser).
- 96 pct. reduktion af det samlede CO2-aftryk fra 1990 til 2030 (ekskl. varer og tjenesteydelser).
- CO2-neutral cirkulær region i 2050.

Bæredygtighed og verdensmålene handler ikke kun om klima, miljø og økonomiske prioriteringer. Det handler også om mennesker. For Region Midtjylland er en bæredygtig arbejdsplads også socialt ansvarlig, og den har et godt arbejdsmiljø. Som følge heraf er der med strategien opstillet målsætninger inden for fire områder. Målsætningerne omhandler: Cirkulær økonomi – El, vand og varme – Transport, logistik og mobilitet – Social ansvarlighed.

Ressourcer til implementering af Bæredygtighedsstrategien

Fuld implementering af Bæredygtighedsstrategien i Region Midtjylland er en meget stor opgave, som kræver gradvis implementering over årene frem mod 2030. Der er tale om et paradigmeskifte og en transformation i forhold til den måde, vi driver sundhedsvæsen på i dag.

Alle hospitaler og enheder i Region Midtjylland vil blive berørt af den omstilling, der skal til for at gennemføre bæredygtighedsstrategien. Der kommer nye opgaver, og nuværende arbejdsgange bliver ændret.

Hospitalerne har allerede i budget 2021 fået tildelt midler til bæredygtighedskonsulenter ansat på hospitalerne i regionen. Herudover vil hospitalerne få andel af de midler, der afsættes til at implementere lovpligtige tiltag såsom affaldsplan, og har desuden mulighed for at søge puljemidler til bæredygtighed. Hospitalerne har også et ansvar i forhold til at tænke og prioritere arbejdet med bæredygtighed inden for egen budgetramme.

På socialområdet arbejdes der også med bæredygtighed. Her er der tale om mange mindre enheder, der arbejder med bæredygtighedsinitiativer inden for fx fødevarerområdet.

Bæredygtighed er ikke nyt for Region Midtjylland, og der er allerede mange projekter i gang og endnu flere på tegnebrættet. Projekterne bidrager alle til at nå målsætningerne i Bæredygtighedsstrategien. Men der skal arbejdes målrettet med flere initiativer end de nuværende planlagte, hvis målene skal nås.

For at Region Midtjylland kan lykkes med at indfri målene i Bæredygtighedsstrategien, skal der prioriteres ressourcer til området.

Budgetforslag 2023

De budgetforslag, der er beskrevet nedenfor, er opdelt i lovpligtige tiltag og øvrige områder. Under øvrige områder er budgetforslag, der anses som nødvendige prioriteringer, hvis vi skal vedligeholde og videreudvikle den indsats, som allerede er igangsat i forhold til Bæredygtighedsstrategien. Dertil foreslås puljemidler afsat til nye initiativer.

Budgetforslaget vil ikke være tilstrækkeligt til at realisere de overordnede mål i Region Midtjyllands Bæredygtighedsstrategi. Hvis bæredygtighedsstrategien skal indfries kræver det langt større investeringer både på anlæg og drift. Det betyder således, at der i 2024 og frem skal prioriteres yderligere midler til området.

Budgetforslaget fremgår af nedenstående tabel 1, og efterfølgende er de enkelte områder beskrevet.

Tabel 1: Budgetforslag 2023 til Bæredygtighed

Mio. kr.	Drift
Lovpligtige tiltag:	
Affaldsplan (De 10 mio. kr. er med på listen "Forslag til yderligere nødvendige prioriteringer")	10,0
Mio. kr.	Drift
Øvrige områder:	
Center for Bæredygtige Hospitaler	5,6
Pulje til bæredygtighed	1,5
Bæredygtighedskonsulent til Hospitalsapoteket	0,3
Bæredygtighedskonsulent til Hygiejneområdet	0,3
Forslag til budget til bæredygtighed i alt ekskl. affaldsplanen	7,7

Affaldsplan

En central opgave i 2023 bliver gradvis implementering af den fælles affaldsplan for Region Midtjylland. Udsortering af alle genanvendelige materialer er lovpligtigt for virksomheder fra og med januar 2023 jf. affaldsbekendtgørelsen. Center for Bæredygtige Hospitaler er i dialog med affaldsmyndighederne ift. udsættelse, da Region Midtjylland, ligesom mange andre, ikke kan nå fuld implementering inden januar 2023.

Implementeringen kræver en lang række investeringer og ændringer i anlæg såvel som drift på hospitalerne mf. De øgede krav til affaldssortering medfører håndtering af et væsentligt højere antal affaldsfraktioner. Det stiller krav til udvidelser og nye indretninger af affaldscentraler og affaldsrum, og enkelte steder er der behov for større ombygninger. Det stiller også nye krav til opsamlings- og logistikmateriel og medfører ligeledes vedligeholdelsesudgifter og øgede driftsudgifter. Prisen for afsætning af restaffald er f.eks. omkring 600 kr./ton, hvor den for blandet hård plast ligger på omkring 1.700 kr./ton. Derudover bliver der udgifter til personale, som skal håndtere flere fraktioner end i dag og følgelig har behov for mere tid til løsning af opgaven.

Der er på nuværende tidspunkt et større arbejde i gang med at klarlægge og beregne hvad implementering af affaldsplanen kræver i et samarbejde mellem Center for Bæredygtige Hospitaler, enhederne og Koncernøkonomi. Herudover arbejdes der på at få nationale midler til dette, da der er tale om en ændring i loven på området. Det skønnes foreløbigt, at der er behov for at afsætte 10,0 mio. kr. til driftsudgifter i forbindelse hermed. Dertil kan oplyses, at der på investeringsplanen foreslås afsat midler til anlæg til implementering af affaldsplanen.

Arbejdet med affaldsplanen bidrager til realiseringen af målsætningen om 70% genanvendelse af Region Midtjyllands affald i 2030 og sikrer, at Region Midtjylland overholder ny, gældende lovgivning på området.

Center for Bæredygtige Hospitaler

Center for Bæredygtige Hospitaler (CfBH) spiller som et fælles center i Region Midtjylland en helt central rolle i implementering af Bæredygtighedsstrategiens mål inden for cirkulær økonomi.

For at kunne videreføre det nuværende CfBH, skal der afsættes 2,5 mio. kr. til centeret. Der er i dette beløb ikke tale om en opjustering af budgettet, men svarer til at være på driftsniveau med 2022.

Til understøttelse og udvikling af det momentum der er skabt i CfBH, som har skabt national bevågenhed, også på Christiansborg, er det afgørende, at der afsættes ressourcer til videreudvikling af indsatsen. Der foreslås således afsat yderligere 2,0 mio. kr. i varige midler til:

- understøttelse af implementering af den lovpligtige affaldssortering samt fortsat øgning af genanvendelsesprocenten (Jf. Affaldsanalysen vil implementering af affaldsplanen kun give en genanvendelsesprocent på omkring 43%, hvorfor der er behov for innovation og udvikling på området for at nå 70% inden 2030)
- videre kortlægning og analyse af potentialerne i Region Midtjylland ved skiftet fra engangs- til flergangs metalinstrumenter. Muligheder for reel implementering skal afdækkes og beregnes.
- ressourcer til strategisk forskning i samarbejde med universiteter
- intern kommunikation til hospitalerne m.fl. og formidling.

Ved ikke at investere heri, risikerer vi som region at miste den nationale styrkeposition og bevågenhed vi har på området, som netop er med til at skabe fremdrift og resultater. Ovennævnte er helt centrale elementer i arbejdet med at realisere de vedtagne politiske målsætninger og hermed de opstillede mål i Bæredygtighedsstrategien.

Ifølge Region Midtjyllands klimaregnskab for 2020 står fødevarerområdet for 3% af klimaaftrykket fra kategorien "indkøb af varer og tjenesteydelser". Dette er ikke en stor andel, men målsætningen om CO2 reduktion opnås kun ved mange indsatser, som hver især flytter lidt. Inden for køkkenområdet er viden om hvad der vil reducere CO2-aftrykket, og derfor kan der handles og implementeres nu. Derudover er der positive sideeffekter i form af øget sundhed jf. de nye kostråd og økonomiske

besparelser ved at mindske madspild. Region Midtjylland bør som offentlig institution servere mad, som følger de nye kostråd, er klimavenlige og samtidig tager hensyn til både patienternes behov, præferencer og klimaet.

De somatiske hospitaler og psykiatrien har allerede i 2022 indgået aftale om samfinansiering af en 2 årig ansættelse af en "Ernæringsfaglig bæredygtighedskonsulent" i CfBH, med virke på alle enhederne. Hvis der skal igangsættes indsatser i form af kompetenceudvikling, lokale pilotprojekter mv. er det nødvendigt, at der afsættes puljemidler til området. Derfor foreslås afsat en pulje til indsatser på køkken- og ernæringsområdet på 0,3 mio. kr. varigt.

Dertil foreslås afsat et engangsbeløb på 0,8 mio. kr. primært til fortsættelse af mikrofinansieringspuljen "Pulje til udvikling af Bæredygtige Hospitaler". Puljen har de sidste 2 år været bevilliget som engangsmidler og administreres af CfBH.

Samlet set er budgetforslaget til CfBH på 5,6 mio. kr. i 2023. De 4,8 mio. kr. er varige midler og 0,8 mio. kr. engangsmidler.

Arbejdet i regi af CfBH understøtter realisering af alle tre målsætninger indenfor cirkulær økonomi sporet i Bæredygtighedsstrategien. Målsætningerne under cirkulær økonomi er: 30 pct. reduceret ressourceforbrug i 2030 i indkøb og drift, 30 pct. reduktion af affald i 2030 og 70 pct. genanvendelse af affald i 2030.

Pulje til bæredygtighed

Der foreslås afsat en pulje på 1,5 mio. kr. varigt til finansiering af aktiviteter inden for alle 4 spor i Bæredygtighedsstrategien. Puljen afsættes for at give mulighed for mikrofinansiering af bæredygtighedsprojekter på hospitalerne mf. og afprøve løsninger. Det foreslås, at Styregruppen for Bæredygtighed kan uddele midler fra puljen på baggrund af ansøgninger.

Puljen vil kunne benyttes til at understøtte realisering af de målsætninger i bæredygtighedsstrategien, som Styregruppen prioriterer.

Bæredygtighedskonsulent til Hospitalsapoteket

Der foreslås afsat 0,3 mio. kr. varigt til en deltidsstilling som bæredygtighedskonsulent på Hospitalsapoteket fra 2023. I budget 2021 blev der afsat midler til ansættelse af bæredygtighedskonsulenter på hospitalsenhederne i Region Midtjylland, hvilket er afgørende for at kunne implementere bæredygtighedstiltag ude på hospitalerne. Da medicinområdet alene udgør 25% af regionens samlede CO2 aftryk, bør der være et øget fokus på medicinområdet, hvor Hospitalsapoteket spiller en central rolle. Viden og erfaringer omkring bæredygtighed og medicin er generelt meget begrænsede, men der er fundet potentialer indenfor området, som dog pga. manglende ressourcer ikke realiseres pt. Derfor ønskes afsat budgetmidler svarende til en deltidsstilling som bæredygtighedskonsulent ved Hospitalsapoteket.

En bæredygtighedskonsulent vil kunne understøtte realisering af alle formulerede mål i bæredygtighedsstrategien. Med den nuværende prioritering af indsatser på bæredygtighedsområdet, er det mest relevante spor dog cirkulær økonomi.

Bæredygtighedskonsulent til Hygiejneområdet

Der foreslås afsat 0,3 mio. kr. varigt til en deltidsstilling som bæredygtighedskonsulent inden for hygiejneområdet fra 2023, ansat ved Klinisk Mikrobiologisk afdeling på Aarhus Universitetshospital, med frikøb til Center for Bæredygtige Hospitaler. Hygiejneaspekter er centrale i alle ændringer af forbrug i klinisk praksis – både i relation til skiftet fra engangs- til flergangsprodukter, affaldssortering og -genanvendelse, reduktion i forbrug via ændrede arbejdsgange, tekstiler, medicin osv. Center for Bæredygtige Hospitaler har løbende behov for hygiejnemæssige faglige vurderinger, hvorfor der er behov for at afsætte midler til dette område, for at undgå flaskehalsproblematikker.

En bæredygtighedskonsulent vil kunne understøtte realisering af alle formulerede mål i bæredygtighedsstrategien. Med den nuværende prioritering af indsatser på bæredygtighedsområdet, er det mest relevante spor dog cirkulær økonomi.